

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECA DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nux. Augenstein & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifi
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 30 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” iese în se-care și
Abonamente pentru Austro-Ungarie.
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și strălătuțe:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 8 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 262.

Brașov, Luni-Marti 29 Noemvrie (12 Decemvrie).

1905.

Coaliția și votul universal.

Mare bătaie de cap îi face coaliției cestiunea votului universal, care prin neașteptatele evenimente interioare și exterioare din timpul ultim a devenit nu numai foarte importantă, dăr a ajuns chiar a se impune cu necesitate și legislațiunii Ungariei. Acăsta au început s'o vadă și s'o cunoscă mai mult s'eu mai puțin și conducătorii coaliției.

Mai mult. Presidentul coaliției s'a vădut nevoit a o spune pe față că, după-ce odată însuși monarchul s'a declarat în favorul votului universal și vrea să facă părtaș poporul de acest drept, parlamentul nu mai pôte să se opună realizării lui. In deosebii partidului independenței, care și-a revindecat în tot-déuna meritul de a fi reclamat pentru popor cele mai estinse libertăți, nu-i pôte da mâna să fie mai puțin radical, de cât monarchul.

Intr'un articol publicat în „Magyarország” de Sâmbătă Kossuth revine asupra votului universal dîcînd, că trebuie să se caute și în acăstă cestiune o soluție, care să pôte liniști toate partidele maghiare, și acăsta crede că se va puté „fiind adusă cestiunea de importanță cea mai extraordinară în armonie cu vederile națiunii maghiare”.

„Vederile națiunii maghiare” ne sunt bine cunoscute, sunt vederile celor ce vor să domnescă și mai departe cum au domnit până acuma cu desconsiderarea drepturilor majorității covârșitoare a populațiunii statului. Vederile de cari vorbim aici concad cu nisuițele de supremație maghiare, cari în limbajul usitat se numesc „interesele statului național maghiar”.

De aceste interese s'a vorbit mult în ședința de Sâmbătă a comitetului executiv al coaliției. In acăstă ședință s'a adus în discuțiune și cestiunea votului universal. Desbaterea ce a durat timp destul de îndelungat, a produs mare iritațiune între membrii comitetului și s'a terminat fără de nici un rezultat, s'eu mai bine dîs cu rezultatul negativ, că majoritatea șefilor partidelor coalitate a hotărît să rămână pe lângă decisiunea luată mai înainte, de a nu merge mai departe decât s'a stabilit în adresa coaliției, unde se vorbește numai de o „estindere” a dreptului electoral.

Așadér comitetul executiv al coaliției nu vrea să țină sémă de momentele grave ce le-a sulevat Kossuth. Causa este mai întâiu averșiunea grozavă, ce o au campionii statului național maghiar în contra votului universal, care, aplicat drept și în mod egal, ar face cu patință și popórelor nemaghiare să se pôte folosi libere de cel mai de căpetenie drept cetățenesc într'un stat constituțional. Mai sunt apoi și considerațiunile față cu coaliția însași, care, formată fiind din diferite partide, se vede nevoită de a respecta programele speciale ale fiă-căruia din aceste partide, și, cum a făcut în adresă, a căuta în cestiuni controversate să trecă

peste dificultăți luând o cale de mijloc.

Grupul disidenților, partidul popular și alte mici fracțiuni nu aderă la votul universal și prin urmare nu-l au nici în program. De aceste partide trebuie să țină sémă conducerea coaliției și, vorbind adevărul, independenților, cari au în programul lor și votul universal, le vine bine la socotéla, că se găsesc aliați cu aceste părți adversare votului universal. Pentru ochii lumii însă trebuie să se producă jocul unei lupte principiare între unii și alții.

Așa s'a întâmplat în ședința amintită a comitetului coaliției. Au făcut mare gură mai întâiu democratul Vazsonyi cu contele Teodor Bathany, că ei au fost însărcinați de Kossuth să lucreze un proiect de lege asupra votului universal, care să nu piardă din ochi interesele statului național maghiar. Ei au prezentat acest proiect, dăr au întâmpinat numai rēcélă și refus. Carol Eötvös a dăscălit pe Vazsonyi că la totă ocașiunea vine cu votul universal și a părăsit ședința dîcînd, că nici nu vrea să fie de față la desbatere. Geza Polonyi, cel cu două fețe, a cerut să se trecă la ordinea dîlei peste propunerea Vazsonyi-Bathanyi, că deși el ca independist are în program votul universal, crede că e de lipsă să se respecte condițiunile în cari s'a încheiat coaliția. Representantul partidului popular de asemenea a respins cele aduse înainte de părechea democrato-aristocratică, dîcînd că coaliția are deja hotărîrile ei dela care nu se pôte abate. Contele Andrassy dîse, că, decă pe basa votului universal s'ar puté a-péra interesele statului național maghiar, s'ar mai împăca cu lucrul. Până atunci însă crede ca să se țină cu toții de decisiunea luată de coaliție. Szederkenyi, șeful fracțiunii odinóira ugronistă, a declarat scurt și cuprinător, că e contra votului universal, deși e independist și deși partidul s'eu s'a pronunțat pentru votul universal.

Numai bar. Banffy a declarat scurt, că sprijinesce propunerea lui Vazsonyi și că este aderent al votului universal. Că ce, cum și din ce motive, n'a spus, ci s'a depărtat imediat din ședință.

Așa s'a petrecut lucrul în consfătuirea de Sâmbătă a coalițiilor. Majoritatea n'a primit garanța ce au oferit-o propunătorii în înțelegere cu Kossuth, că se va puté introduce votul universal fără ca să fie amenințate interesele supremației maghiare și ale statului național maghiar.

De-ocamdată s'au mărginit conducătorii partidelor coaliției a se pronunța contra cunchemării rezerviștilor de întregire și a decide — pentru ca să se apere pielea față cu eventualități, ce ar putea periclita totă acțiunea lor — că la 19 Decemvrie va binevoi a nu face încă revoluție opunându-se unui rescript de amânare, ci, decă se va presenta un astfel de rescript, vor binevoi a-l lua la cunoscință, rezervându-și numai a re-

peta protestul, cu care au debutat și la amânările trecute.

Așa stau lucrurile astăzi. Ce va fi mâne, vom vedé.

Brașov, 11 Decemvrie n.

Autorizare estra-ordinară. Ministrul de interne a investit cu *autorizare estra-ordinară* excepțională pe fișpanii a 22 comitate în ce privesce încassarea dărilor benevole și intrarea în serviciu a recruților ce se anunță de bunăvoie la serviciul militar. Pe basa acestei autorizări, funcționarii comitatelor sunt obligați a-se supune dispozițiunilor fișpanilor autorizați și acei funcționari, cari vor nega executarea îndrumărilor, vor fi suspendați din oficiul lor. Ministrul Kristoffy a îndrumat pe fișpanii să adreseze o provocare cătră toți fișolgăbirăii din comitat privitoare la neamânata plasare a dărilor în cassa oficiilor de dare și în timp de două săptămâni să-i raporteze asupra rezultatului procederei lor.

Proiectul lui Kristoffy. Ministrul de interne Kristoffy a terminat proiectul de lege despre *votul universal*, împreună cu motivarea. Voluminosa operă a fost dată la tipar, așa că dîilele aceste o va puté ceti ori-cine.

Camera române în ședința de sâmbătă a camerei dep. Brătescu interpeleză pe ministrul de interne asupra stabilirii în țară a *Evreilor fugiți* din Rusia și întrebă, ce măsuri va lua în contra acestei imigrări. Urméză apoi interpelarea dep. N. Xenopol în cestiunea *uneltirilor cămătarilor din România* și răspunsul prim-ministrului. Despre acăsta cetitorii noștri află amănunte în Scrisórea din București. Camera se ocupă apoi cu votarea de indigenate.

In ședințele de Sâmbătă a *senatului* ministrul domeniilor I. Lahovari depune pe biroul senatului proiectul de lege votat de cameră, prin care se acordă un credit de 2.900.000 lei pentru expoziția jubilară și cere urgența, care se și aprobă. Tot ministrul Lahovari depune și proiectul pentru concesionarea terenurilor petrolifere și cere urgența, care de asemenea se admite. Senatorul Dissescu aduce la cunoscința senatorilor, că la Brăila s'a ținut o strălucită întrunire de protestare în *cestiunea Românilor macedoneni* presidată de preotul Guzianu. Câteva dîle după acăsta printr'o ciudată coincidență, primăria orașului a suprimat pensia acestui preot. Oratorul cere ministrului deslușiri. Ministrul general Lahovari răspunde, că ministrul de interne va cerceta acăstă cestiune și va înălătura nedreptatea, decă s'a făcut.

Senatul votéză apoi recunoscerea d-lor Gh. Popovici și Lazar S. Gataianu.

Sporirea puterei armatei române. Ministerul român de răsboi a prezentat camerelor române budgetul pentru anul 1906—1907, care se urcă la suma de lei 44.113.887 cu un spor de 2½ milioane lei. Sporul acesta este destinat, precum reiese din expunerea de motive a budgetului prezentat, pentru acoperirea cheltuelilor următoarelor creațiuni noué, menite să îmbunătătescă armata română: 4 baterii noué de tunuri cu tragere repede, 2 companii de artilerie de cetate, pentru a ocupa în

mod permanent toate gazețele întărite ale României, o școlă de tragere pentru infanterie, o secție de aerostatie și 2 vase de poliție la marina fluvială.

Demonstrația navală. După sciri din Constantinopol e în ajun a se încheia o deplină înțelegere în privința controlului financiar în Macedonia, între Turcia și puteri. Flota internațională se va reintorce cel mai târziu Joia viitoare spre casă. Puteriile au cedat sublimi Porti, intru cât au consimțit, ca membrii comisiunii de control să fie specialiști financiari; mai departe, ca în comisiune să ocupe loc și un funcționar turc.

Turcia va avé adecă două voturi, căci comisiunea se va constitui astfel: *president* inspectorul suprem turc în Macedonia, *membrii:* câte un agent civil al Austro-Ungariei și Rusiei, câte un plonipotențiat financiar al Franței, Englierei, Germaniei și Italiei, și funcționarul turc recunoscut în urmă. Puterile n'au implinit însă dorința Turciei ca toate hotărîrile comisiunii să fie prezentate Sultanului spre sancționare.

Petiția consistorului

ev. săsesc respinsă.

Am publicat la timpul s'eu textul petiției adresată de consistorul ev. săsesc la Sibiu. Maiestății Sale Monarhului împotriva circularelor magnașilor către ministrul Lukacs.

Din Viena, după cum se scie, petiția a fost trimisă ministrului, de culte spre a fi resolută în sferasa de competență. In virtutea autorizării preafnalte ministrul Lukacs a hotărît sórtea petițiunii prin o adresă mai lungă trimisă consistorului din Sibiu, al cărei conținut este următorul:

Consistoriul susține, că ținta fixată pentru instrucția limbei maghiare în circulara ministerială nu este întemeiată pe lege, ba că acăstă țintă conține modificarea art. XVIII din 1879 despre învățarea limbei maghiare în institutele de învățământ popular, care articol în §-ul 4 stabilește limba maghiară ca obiect obligator în școlile populare, dăr enunță lămurit că „a forța pe cetățenii de altă limbă, ca să însușescă pe lângă limba lor și limba statului, ar fi o nisuiță inutilă”.

Față cu afirmațiunea consistoriului ministrul relevéză, că consistorul în petiția adresată Maj. Sale citéză un punct, care se referă la o sferă în afară de ceea a art. XVIII de lege din 1879, adecă la populația adultă, retace însă punctul subsequent al expunerilor de motive, care lămuresce necesitatea generală și modul instrucției limbei maghiare în școlile primare. Față cu afirmațiunea consistoriului, că ținta prevădută la instrucția limbei maghiare n'ar fi prevădută în lege, ministrul citéză introducerea art. XVIII din 1879, care enunță lămurit, că „trebuie să i-se dea fie-cărui cetățen posibilitatea de a și însuși limba maghiară, ca limbă a statului”.

Circulara ministerială fixéză aceeași țintă a învățării limbei maghiare. pe care a prevădut-o legea sancționată și planul de învățământ publicat pe baza acestei legi de cătră ministru înainte cu 26 ani.

Consistorul obiectéză și contra acelei părți a circularei, unde se dîce, că numărul órelor săptămânale fixat pentru instruirea în scrisul și cetitul în limba maternă și limba maghiară, trebuie întrebunțat neapărat pentru instruirea în scrisul și cetitul maghiar.

Față cu acăstă obiecțiune, ministrul citéză circulara antecesorului s'eu, care a fixat numărul órelor pentru învățământul

„Călinarul Plugarului“.

In editura Tipografiei A. Muresianu, Braşov, a apărut **Călinarul Plugarului pe anul comun 1906.** Preţul 40 bani (fileri) plus porto postal.

„Călinarul Plugarului“ este de rindul acesta mai bogat atât ca estensiune, cât şi ca conţinut. Primirea bună ce a avut-o şi până acum acest calendar în toate părţile poporului nostru, este o dovadă, că împlinesc un scop frumos şi folositor prin nisuiţa de a da, în afară de partea strict calendaristică, multe şi frumoase cunoştinţe din sfera economiei casnice şi de câmp, din sfera culturii animalelor, şi plantelor diferite, şi poveţe instructive. An de an „Călinarul Plugarului“ a urmat acest sistem, îngrijind, firesc, şi de partea literară şi distractivă.

Anul acesta „Călinarul Plugarului“ cuprinde, cum am dis, în afară de partea calendaristică (cele 12 luni ale anului), diferite îndrumări şi însemnări privitoare la taxele poştale pentru telegrame şi epistole, taxele pentru pachete şi pentru port-tarif după greutate; regulile ce sunt de observat; despre timbru, compoziţie şi taxe pe documente etc. etc. Publică apoi calendarul lista târgurilor din Ardeal, Bănat, Ţera ungurească şi Bucovina, după datele oficiale din nou îndreptate şi publicate de ministerul ung. de comerţ. Numele localităţilor sunt aranjate atât după alfabet, cât şi după lunile din an.

Partea economică bine îngrijită, are următoarele articole: Cultura grâului; Importanţa şi folosul pomării; Apărarea animalelor şi pomilor; Îngrijirea şi gunoarea fânatorilor; Oţetul; Bolele porcului; Păşunatul vitelor; Crescerea şi cultura cailor; Ouăle şi întrebuinţarea lor; Vin de vişine.

In partea literară: „Plugarii“ şi „Olul“, poezii de mult apreciatul nostru poet tânăr Octavian Goga; o prea frumoasă „Poveste a suferinţei“, de Röder, trad. de A. Paul; o dragălaşă poezie „Ghiocelul“ de Ecaterina Pitiş; „Omenii isteţi“, o hazlie povestire, din colecţia de poveşti populare a regretatului I. P. Reteganul.

Urmăză 4 ilustraţiuni, reprezentând pe Togo, Rosdestwenski, Linevici şi Oku, comandantii pe uscat şi pe mare în războiul ruso-japonez, cu o scurtă însemnare asupra activităţii lor în acel război (In această însemnare s'a strecurat o greşală, punându-se luna Decembrie în loc de luna Ianuarie 1904, când s'a dat prima luptă navală la Porth-Arthur).

Se publică apoi Poveţe instructive, Glume şi Diverse.

Cei-ce doresc a avea acest calendar în casa şi pe masa lor, se grăbescă a şi-l procura dela librăria şi tipografia A. Muresianu, Braşov. Un exemplar costă numai 40 bani (fileri) plus porto postal de 10 bani. La comanda se se indice exact localitatea şi posta ultimă.

Banca Naţională a României.

Situaţiune sumară.

1904		1905	
20 Noembrie.		12 Noembrie	19 Noembrie.
A c t i v			
86.345,321	60627821 Reser. metal. aur 80188706	114.018,988	113.783,706
2.964,588	25717500 „ Trate aur 33595000	1.392,646	1.380,247
42.124,803	Argint şi diverse monede	68.972,046	66.591,695
10.848,146	Portofoliu Român şi străin.	23.940,208	23.850,874
11.999,630	*Impr. pe efecte publice . 4798000	11.999,776	11.999,776
13.642,970	„ „ in cont-corent 19052874	15.075,400	15.075,400
1.713,546	Fonduri publice	2.920,477	2.920,477
5.580,899	Efectele fondului de rezervă	5.757,636	5.760,484
588,793	Efect. fond. de amort. imob. şi mater.	596,994	597,246
695,743	Imobile	635,163	722,883
79.072,680	Mobilier şi Maşini de imprimerie	78.539,185	82.643,285
18.348,205	Cheltueli de administraţie	17.751,956	16.794,327
18.492,369	Depozite libere	27.575,522	27.309,866
292.417,693	Conturi-corente	369.175,997	369.430,266
	Conturi de valori		
P a s i v			
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
18.732,899	Fond de rezervă	20.110,084	20.110,084
2.855,098	Fondul amortis. imob. şi materialului	3.039,628	3.039,628
177.412,840	Bilete de bancă în circulaţie	252.876,950	248.972,260
1.461,065	Profituri şi Perderi	1.560,783	1.560,783
883,111	Dobânzi şi beneficii diverse	1.049,367	1.104,226
79.072,680	Depozite de retras	78.539,185	82.643,285
	Conturi corente		
292.417,693	* Scont 5%	369.175,997	369.430,266
	Dobânzi 6%.		

Sz 451—1905.
végrh.

Árverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sárkányi kir. járásbíróságnak 1905. évi Sp. 755/3 sz. végzése következtében Dr. Pralea Hárton ügyvéd által képviselt Bárszán János ó-sinkai lakos javára Rosen János és Moldován József ellen 187 K 20 fil. s jár. erejéig 1905. évi November hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 677 kor. 62 fil.-re becsült következő ingóságok, u. m. házi és bolti berendezések, szerszámok, kovácsmesteri szerszámok, lóvak és szekér nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a sárkányi kir. járásbíróság 1905. évi V. 263/2 számú végzése folytán 187 kor. 20 fil. tőke-követelés, 220 kor. után 1904. évi június hó 26 dik napjától járó 8% kamatai, és eddig összesen 91 kor 80 fil.-ben bírósággal már megállapított költségek erejéig, Ó Sinkán

alperesek házánál leendő megtartására 1905 évi december hó 13-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érteltett ingóságok az 1881. évi LX t. c. 107 és 108 §-nak értelme szerint készpénz fizetés mellett, a legelőbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságok mások is le és felülfoglaltak és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120 § értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Sárkány, 1905 évi November hó 28-ik napján.

Wagner Péter
kir. bir. végrehajtó.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Cursul la bursa din Viena.

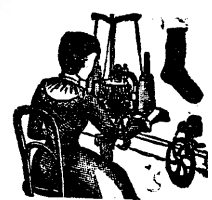
Din 10 Decembrie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	113
Renta de corone ung. 4%	95
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	86
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	95
Bonuri rurale croate-slavone	96
Impr. ung. cu premii	213
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	157
Renta de hârtie austr. 4 1/10	99
Renta de argint austr. 4 1/10	99
Renta de aur austr. 4%	117
Renta de corone austr. 4%	99
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	90
Losuri din 1860	156
Acţii de-ale Băncii austro-ungară	16
Acţii de-ale Băncii ung. de credit	790
Acţii de-ale Băncii austr. de credit	668
Napoleonori	19
Mărci imperiale germane	117
London vista	240
Paris vista	95
Note italiene	95

Cursul pietei Braşov

Din 11 Decembrie n. 1905.

Bancnote rom. Cump. 18.80	Vend. 18.9
Argint român	18.8
Napoleonori	19.06
Galbeni	11.20
Mărci germane	117.20
Lire turcesci	21.50
Seris. fonc. Albine 5%	101. —
Ruble Rusesci	2.58

Corone

şi mai mult câştig pe di dela

Societatea de tricotaj mecanic cu lucrători de casă.

Se caută persoane de ambele sexe pentru lucrul de împletit pe maşina noastră. — Lucru simplu şi iute, peste tot anu în casă. Nu este de lipsă cunoştinţă specială — De pârtaea n'are nimio de a face, căci noi vindem lucrul. — Adresa:

Hausarbeiter-Strickmaschinen-Gesellschaft
THOMAS H. WHITTICK & Co.
Prag, Petersplatz 7—605.
TRIEST, Via-Campanile 13—605.

Caut asociat pentru o efacere reentabilă în Braşov

şi depui capital social K. 6000.
A se adresa la Ioan Cocoranda, pe adresa Fraţii Ionescu Câmpina, Str. Municipală nr. 32
8—3.1972,

Cel mai mare magazin de haine gata pentru bărbaţi şi dame al lui

N. P. GOLDMANN Braşov

Confecţiuni de bărbaţi
Târgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Fondată la 1892.

Confecţiuni de Dame
Târgul Inului Nr. 28.

În sezonul de primăvară am dovedit On. public, că în piaţa locală am fost cel mai ieftin şi am fost superior ori cărei concurenţe!
Pentru că de când există prăvălia mea, mi-am procurat depositul meu de haine tot-deuna cu bani gata.

De ce? haine bune, durabile pentru iarnă,
cu garanţie de un an, veritabile, originale indigene de Zsolna şi Gács numai la mine se pot afla.

Haine gata după modă, pentru bărbaţi şi copii, precum şi Paltone de toamnă şi iarnă, înlocuiesc cu desăvârşire hainele de comandă, de-ore-ce se confecţionează sub privighierea mea personală, după croiala cea mai modernă, din stoffe curate de lână, cu accesorii de cele mai durabile.

În depositul meu se află pentru agronomi, neguţători **Surtuce** veritabile din piele de capră Danesă cu căptuşală de blană şi ştofă, Raglane, Derbi, de vânat, Paltone preoteşti. — Cu deosebire mare deposit în Blane de călătorie şi pentru oraş. **Costume** de patinat şi deosebit **Surtuce** de patinat cu căptuşeli din ştofă şi blană.

Cel mai mare deposit în haine pentru Dame şi Domnişore.

Alegere colosală din fie-care specie şi preţuri ieftine surprinzătoare.

Rogându-mă de sprijinul Onor. public, sunt cu totă stima

N. P. GOLDMANN, Braşov, Târgul Inului 28 (palatul Czell).